



**ÉÉN WERELD VAN OOST TOT WEST, IN HOLLAND VAN NOORD TOT ZUID, ALS ÉÉN FAMILIE**

# SAFEN VAFEN

## Maak één wereld van verschil

In wat voor een Holland willen we leven? Hoe groeien onze kinderen hier op? Zien we toe hoe de kloof tussen diverse mensen en de kloof tussen arm en rijk vergroot? Of kiezen we voor de nodige verbinding en verandering?

We kunnen de uitdagingen om ons heen niet los van elkaar zien. Of het nu gaat om gezinnen die de huur niet kunnen betalen, stedelingen die in sommige wijken tot wel zes jaar eerder overlijden door luchtvervuiling, of onbetaalbaar openbaar vervoer. Om deze vormen van ongelijkwaardigheid en uitsluiting te bestrijden is een vernieuwende, alomvattende en samenhangende visie nodig.

Dit doet NIDA vanuit vijf kernwaarden:

- 1) **SPIRITUEEL** – verbinding van hemel en aarde
- 2) **DUURZAAM** – verbinding van stad en natuur
- 3) **SOCIAAL** – verbinding van arm en rijk
- 4) **CREATIEF** – verbinding van talent en toekomst
- 5) **INCLUSIEF** – verbinding van ik, jij zij tot wij

NIDA stelt de 'norm' ter discussie en biedt een beter alternatief dat meer recht doet aan de realiteit en toekomst. We maken hét verschil door verschillen te verbinden. Niet tot een eenheidsworst, maar tot één wereld van verschil. We putten hiervoor inspiratie uit de wereldwijde diversiteit dat onze stukje aarde rijk is.

Dit doen we met een nieuwe manier van kijken naar dorp, stad, regio, land en wereld. We gaan de hoogte en diepte in met antwoorden op vragen als 'waar is de liefde?', 'hoe is het leven?' en 'wie rekent zich rijk?'. En stellen allerlei concrete ideeën en stappen voor om samen één wereld van verschil te maken.

Van betaalbare woningen voor iedereen, duurzaam en betaalbaar vervoer en verbindende campagnes op straat. Voor een gezamenlijke toekomst.

Voor één wereld van oost tot west, in Holland van noord tot zuid, als één familie.

## **NIDA's partijprogramma voor Zuid en Noord-Holland**

De provincie waarborgt het evenwicht, de samenhang en de verbinding tussen gemeenten, de regio, het Rijk en ook Europa. De provincie richt zich hierbij primair op thema's als wonen, energie, mobiliteit, economie, natuur en (al zij het in mindere mate) ook culturele thema's en de spreiding hiervan in de provincie.

### **Ethisch gedreven en samenhangend**

NIDA gaat voor een ethisch gedreven provinciaal bestuur dat het evenwicht tussen dit alles op sociale, duurzame en inclusieve wijze waarborgt. Dit doen we bijvoorbeeld met genoeg betaalbare woningen voor iedereen. Bij voorkeur met hoogbouw, waarmee we groen sparen, rondom ov-knooppunten met veel goedkoper en toegankelijk openbaar vervoer. In een gezonde en natuurlijke leefomgeving met schone energie en meer betaalbare energierekeningen voor met name minima en middeninkomens. Zo staat NIDA voor een holistische visie waarmee we verschillende uitdagingen rondom armoede, duurzaamheid en wonen in samenhang aangaat.

### **Eén partijprogramma, twee provincies, in samenwerking met het lokale**

Onze visie en ideeën voor de provincie lichten we toe in één partijprogramma voor de provincies Zuid én Noord-Holland. Onze provinciale inzet vormt een samenwerking met onze lokale inzet. Lokaal en provinciaal inspireren elkaar, werken samen en vullen elkaar aan om onze visie en ideeën op allerlei uitdagingen op verschillende niveaus te realiseren.



## HOE ZIE JIJ DE WERELD?

Waarschijnlijk zie je de wereld zoals die aan ons wordt voorgesteld in de klas, op het werk en in het nieuws. Net zoals de witte lijnen op de wereldkaart hiernaast. Maar deze 'standaard' wereldkaart is niet zo standaard als je denkt. Het kan ook anders, zoals de groene wereldkaart.

Zie je het verschil?

De groene wereldkaart ziet er anders uit, maar doet wel recht aan de werkelijke oppervlakte van de aarde en haar continenten. Waarom zijn de witte lijnen dan verworpen tot de standaard? Kunnen we dit veranderen en verbeteren? In dit geval gaat het om iets concreets en meetbaars als een wereldkaart. Maar hetzelfde geldt voor de provincies Zuid en Noord-Holland en thema's als economie, ruimte, mobiliteit en natuur.

Dit is wat NIDA doet.

We stellen de 'norm' ter discussie en bieden een alternatief dat meer recht doet aan de realiteit in de stad, de provincie, het land en de wereld. We maken het verschil, door de verschillen te verbinden. Niet tot een eenheidsworst, maar tot één wereld.

We putten hiervoor inspiratie uit onze wereldwijde wortels. Uit de rijkdom aan diversiteit die samenkomt in Holland. Geïnspireerd door het ongewone en tegelijkertijd zo universeel.

We zijn een lokale en provinciale wereldpartij, geïnspireerd door een wereld(kaart) die er nu misschien nog gek uit ziet, maar in werkelijkheid helemaal zo gek niet is.





## AAN HOLLAND, VAN NOORD TOT ZUID, MET WERELDWIJDE WORTELS, VAN OOST TOT WEST,

NIDA staat voor een volgende stap. Een stap in de provincies: Noord- en Zuid-Holland. Vijf jaar geleden bundelden we onze krachten en brachten we vanuit Rotterdam onze oproep, jouw stem van de straat naar de gemeenteraad. Bottom-up. Op eigen kracht. Met het vertrouwen van meer dan 10.000 betrokkenen. Meer dan toen gehoopt, is het ons samen gelukt om niet alleen het verschil te laten horen, maar ook verschil te maken. Met de raadsverkiezingen van 2018 groeiden we verder met bijna een verdubbeling van steun, vertrouwen en bijna 20.000 stemmen in de wijkraden, gebiedscommissies en gemeenteraad van Rotterdam én Den Haag.

Ook in de provincies klinkt de oproep van NIDA steeds luider. Een oproep voor een ethisch gedreven politiek, vanuit idealen. NIDA stelt de huidige 'norm' in Noord- en Zuid-Holland ter discussie en biedt een alternatief dat meer recht doet aan de Hollandse realiteit en toekomst. Holland vraagt om een politiek in dienst van, en in samenwerking met, haar burgers en niet andersom.

### **Fundamentele verbinding en verandering**

Stap voor stap bouwen we verder aan het overbruggen van de tegenstellingen: tussen arm en rijk, tussen levensbeschouwingen en culturen, tussen mens en natuur. We gaan voor een fundamentele verbinding en verandering. Verbinding tussen hemel en aarde, mens en natuur, rijk en arm, talent en toekomst, en de verbinding van ik, jij en zij tot: wij.

### **Revolutie van vertrouwen**

De urgentie is hoog. Pessimisme is voor hen die het zich kunnen permitteren. Optimisme is voor degene die geen andere keus heeft. En juist daarom is er hoop. Het besef en de wil dat het anders moet en kan, was nog nooit zo wijdverspreid. De beweging groeit. Samen ontketenen we de broodnodige revolutie van vertrouwen.

### **Bondgenoten**

In én buiten de stad- en provinciehuizen maken we verbinding en sluiten we bondgenootschappen met iedere kracht die bijdraagt aan de nodige systeemverandering. Van lokale voedselketens en basiszekerheid tot intellectuele dekolonisatie.

We geloven dat de stappen die we hebben mogen maken, de aanloop zijn voor de sprong die we samen zullen maken voor één wereld van verschil.

### **NIDA**

# Lees! Wijzer!

Vóór één wereld van verschil dienen we te beseffen wie we zijn als beweging, waar we staan als Zuid- en Noord-Holland (in de tijd en wereld), wat het alternatief is en wat hiervoor nodig is?

Dit pamflet biedt je hiervoor in vogelvlucht de nodige bouwstenen. Acht bouwstenen (hoofdstukken) die je kunt opdelen in twee delen. De eerste drie (**BLAUWE**) blokken vormen een inleiding voor de overige vijf (**GROENE**). Zie onderstaand schema en de inhoudsopgave voor een overzicht.

## Deel I:

Het eerste hoofdstuk is een *samenvatting* van de 1) **VISIE**. De tweede en derde bouwstenen geven verdieping aan het 2) **DNA** en de 3) **INSPIRATIE** van de beweging.

## Deel II:

De overige vijf bouwstenen vormen de vijf maatschappelijke doelen van NIDA: 1) **ETHIEK**, 2) **LEVEN**, 3) **WELVAART**, 4) **TALENT** en 5) **FAMILIE**. Elk van deze vijf blokken bestaat uit twee onderdelen: een 1) maatschappijkritische analyse en 2) een alternatieve (wereld)visie. Tot slot is deze visie uitgewerkt in concrete verbeterstappen en ideeën voor de provincie (voor zowel Noord- als Zuid-Holland).

Als je alleen geïnteresseerd bent in onze concrete ideeën voor de provincie, dan hoef je alleen het slotstuk (de lichtgroene bladzijdes vanaf bladzijde 24) te lezen van deze vijf hoofdstukken.



# INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	2
Partijprogramma Zuid en Noord-Holland	3
Voorwoord: Hoe zie jij de wereld?	4
Aan Holland, van noord tot zuid, met wereldwijde wortels van oost tot west	5
Leeswijzer & inhoudsopgave	6 - 7
<b>Deel 1 - Inleidend</b>	
1.1 Visie	9
1.2 Hollands DNA	10
1.3 Islamitische inspiratie	11
<b>Deel II - Holistische visie</b>	12
<b>2.1 Ethiek</b>	
2.1.1 Waar is de liefde?	14
2.1.2 Alles is liefde	15
<b>2.2 Leven</b>	
2.2.1 Hoe is het leven?	16
2.2.2 Dit is <i>de</i> leven	17
<b>2.3 Talent</b>	
2.3.1 Weet je wat ik worden wil?	18
2.3.2 Wereldrijk aan talent	19
<b>2.4 Welvaart</b>	
2.2.1 Wie rekt zich rijk?	20
2.2.2 Welvaart = bloei (× door te ÷)	21
<b>2.5 Familie</b>	
2.2.1 What up fam?	22
2.2.2 We are fa-mi-ly	23
<b>CONCRETE IDEEEN EN STAPPEN</b>	<b>24</b>
Slotwoord	34
Dankwoord	35

INLEIDING

## INLEIDEND

Wat is de visie van NIDA in het kort en wat betekent dat Hollands DNA en die islamitische inspiratie van NIDA?

Dit eerste deel van het partijprogramma biedt inzicht in wie we zijn als beweging. Het eerste hoofdstuk biedt een samenvatting van onze:

- 1) **VISIE** op de samenleving. Het tweede en derde hoofdstuk lichten het
- 2) **HOLLANDS DNA** en de
- 3) **ISLAMITISCHE INSPIRATIE** van de beweging toe.



## 1.1 VISIE

### Waar brengt 'de vooruitgang' ons?

Nog nooit waren we zo rijk. De economische (waaronder ook technologische) vooruitgang van de afgelopen twee eeuwen is ongekend. De levensstandaard en levensverwachting zijn hoger dan ooit; wereldwijd en al helemaal in Holland. Dat geldt ook voor de allerarmsten, maar iets aan deze economische groei klopt niet helemaal. De samenleving is zich blind gaan staren op groei, waardoor we blinde vlekken hebben ontwikkeld voor de schadelijke gevolgen die verdere duurzame ontwikkeling hinderen. Een verrijking en herijking van ons wereldbeeld is nodig om het tij te keren.

### Wat mag het kosten?

Ieder kind snapt dat bomen niet eindeloos tot in de hemel groeien, toch denken we dat dit bij economische groei wél kan. Drijfveren als materialisme, 'eigenbelang' en de constante zucht naar meer, keren zich uiteindelijk tegen ons. De verwaarlozing van ethiek en spiritualiteit, de vernietiging van de natuur en onze gezondheid, de toenemende ongelijkheid, de verspilling van talent en de afbreuk van familie- en gemeenschapsbanden, zijn omwille van deze 'groei' op de koop toe genomen. Met alle gevolgen van dien.

### 'Para'-doxale groei

Want terwijl er steeds meer mensen lijden aan overgewicht dan aan honger, groeit de kloof tussen arm en rijk, overlijden de meeste mensen aan welvaartsziekten en is depressie een groot en groeiend probleem onder tieners en jongeren. En terwijl ons leven nog nooit zo veilig is geweest, voelen we ons angstiger dan ooit. Angstig voor de 'ander', terwijl vooral onze eigen leefstijl en de gevolgen daarvan voor de natuur en onze omgeving de grootste bedreiging vormen

voor ons leven. En terwijl de wereld steeds kleiner wordt en we steeds meer op elkaar lijken, voelen mensen zich steeds eenzamer en meer van elkaar vervreemd.

### Ethiek in de politiek

Deze ontwikkelingen en daarmee gepaard gaande uitdagingen hangen met elkaar samen. Ze liggen in elkaars verlengde en zijn niet los van elkaar te zien en op te lossen. Een holistische, allesomvattende (wereld)visie hierop is nodig. Dieper begrip en meer fundamentele hervorming is nodig. Geen obsessie voor blinde economische groei of populisme, maar een ethisch gedreven politiek is nodig. Fundamentele verbinding is nodig.

### Zoek de balans

In de kern draait de uitdaging om het herstel van de verstoorde balans in de wereld. Om een evenwicht en verbinding tussen het ethische, ecologische, economische, culturele en sociale. Voor de verbinding tussen 1) hemel en aarde, 2) stad en natuur, 3) rijk en arm, 4) talent en toekomst. Voor de verbinding van 5) ik, jij en zij tot wij. Voor één wereld van verschil!

## 1.2 HOLLANDS DNA

NIDA is als een politiek-maatschappelijke beweging ontstaan in de Randstad en Rotterdam in het bijzonder. Ontstaan vanuit de zonen en dochters van de talrijke gemeenschappen die de Maasstad, maar evenzo de Randstad, rijk is. NIDA groeide vanuit Rotterdam door naar Den Haag en groeit nu provinciaal verder in Holland, van Zuid naar Noord. De diversiteit, de emancipatie, de weerbaarheid, de verbondenheid met de wereld, de brutaliteit in combinatie met een klein hartje, ze vormen het DNA van Holland en dus dat van NIDA.

### **Vrijheid, diversiteit en verbondenheid**

Net als de schepen en vliegtuigen in de Rotterdamse wereldhaven en vluchthaven Schiphol, verspreiden de culturele wortels van de bewoners van Holland zich over de hele wereld. Er is geen levensbeschouwing tussen hemel en aarde die niet in Holland wordt geloofd en betwijfeld. Wereldhandel, -politiek, -migratie en geboorte brachten en brengen Holland, en de Randstad in het bijzonder, van oudsher de culturele en levensbeschouwelijke diversiteit die we rijk zijn.

### **Emancipatiemachine, metropool en wereldpolder**

Zeeuwen, Brabanders, Vlamingen, Duitsers, Fransen, Anatoliërs en Riffijnen, van Suriname, de Caribische eilanden, Kaapverdië tot Indonesië, in de afgelopen eeuwen en decennia kwamen mensen van over de hele wereld naar Holland om van 'een dubbeltje een kwartje te worden'. Holland groeide hand in hand met hen mee tot de metropoolregio van vandaag de dag, economisch en cultureel. Van tuinbouw en bloementeel, tot handel, industrie en kennis.

### **Weerbaar en creatief**

Hollanders, of het nou Schapenkoppen, Rotterdammers, Hagenaars, Hagenezen, Leidenaars, Gouwenaars, Muggen, Mokummers, Zaankanters of West-Friezen zijn. We kennen allemaal de klappen van tegenslag, van bombardement, hongerwinter en overstroming, maar we weten er ook weer bovenop te komen. Samen. Met steun van elkaar en de wereld. We stropen de mouwen op en gaan aan de slag. We wonnen met gepolder letterlijk het land waarop we leven. We blijven vernieuwen en experimenteren. Het maakt Holland superdivers en een proeftuin in ieder opzicht, van de omgang met natuur, architectuur, kunst en cultuur.

### **Grote bek, klein hartje**

Onder de 'dikke nek' die menig Vlaming dé Hollander verwijt, schuilen echter genoeg gevoeligheden. Zoals momenten van intolerantie, apathie en angst. Politiek-religieuze twisten tijdens de reformatie, ons aandeel in kolonisatie en slavernij, de vervolging tijdens de Tweede Wereldoorlog en spanningen tussen het bestuur en de arbeiders. Hoe graag we dit alles ook zouden willen externaliseren tot iets van 'de ander' of 'vroeger', dienen we daar als stad op momenten van zwakte en onzekerheid niet (opnieuw) aan toe te geven. Juist door ons hier bewust van te zijn, ervan te leren en dit samen te overstijgen met het positieve.

Holland, als veilig toevluchtsoord, een broedplaats van emancipatie en vernieuwing, een plek waar je de wereld ontmoet. De plek waar we samen één wereld van verschil maken.

## 1.3 ISLAMITISCHE INSPIRATIE

De inspiratie van NIDA is even universeel en essentieel als water. Haar bronnen vinden we 1) in het hart van een ieder; 2) in de diepere betekenis en balans van het leven (mens, natuur en universum) en 3) in de spirituele inspiraties van duizenden profeten verspreid over de wereld en de geschiedenis. Velen waarvan we de naam niet eens kennen, maar ook wereldbekenden als Abraham, Mozes en Jezus tot en met de profeet Mohammed. Hun spirituele erfenis ontwikkelde zich tot een rijke diversiteit aan levensbeschouwingen en tradities, welke in essentie hetzelfde is.

### Islam

'Islam' komt van het woord 'sa-la-ma'. Dat betekent 'vrede verwezenlijken' en 'een geschenk van jezelf' maken. De 'overgave aan vrede en harmonie'. In balans zijn met jezelf, je omgeving (mens en natuur) en de Bron van het Leven. Noem het God (in het Nederlands of Engels), Allah (Arabisch), Jahweh (Hebreeuws) of welke taal dan ook.

### Eenheid in diversiteit

De islam kent verspreid door haar geschiedenis over de wereld een rijke (culturele en religieuze) diversiteit aan beleving en interpretatie. Deze diversiteit is gestoeld op een algemeen gedeelde basis. Principes en richtlijnen voor individu en (geloofs)gemeenschap, en die voor de samenleving als geheel. Het zijn de principes en richtlijnen voor de samenleving die relevant zijn voor de politiek en de maatschappijvisie van NIDA. Het gaat om basisrechten, verantwoordelijkheden en vrijheden die we vanuit de politiek en maatschappij voor iedereen dienen te waarborgen. Hoe men vervolgens vorm en invulling geeft aan zijn of haar levensbeschouwing, de ontwikkeling van talent of familielevens staat eenieder vrij en is niet aan de politiek om te bepalen.

### De basis: vijf maatschappelijke doelen

Deze maatschappijvisie is gestoeld op vijf maatschappelijke doelen. Het waarborgen en ontwikkelen van de vijf pijlers:

- 1) ethiek,
- 2) leven,
- 3) welvaart,
- 4) talent, en
- 5) familie.

### Het pad naar de Bron

Deze vijf maatschappelijke doelen zijn holistisch: alomvattend, met elkaar verweven en samenhangend. De doelen richten zich tot verschillende uitdagingen in de stad. Thema's als onderwijs, zorg, veiligheid vallen hieronder (zie leeswijzer pag. 4). Deze maatschappelijke doelen en onderliggende inzichten, principes en idealen vormen samen onze visie. Zij vormen het pad waarlangs we samen bewegen in vrede, in harmonie met de Bron, onze omgeving en onszelf. Vijf kernwaarden zijn hierin leidend: spiritueel, duurzaam, sociaal, creatief en inclusief.

*Bovenstaande is verwerkt in onderstaand schema:*

Pijler	Domein/uitdagingen	Kernwaarden
1) Ethiek	Ethische/Religieuze	Spiritueel
2) Leven	Ecologische	Duurzaam
3) Welvaart	Economische	Sociaal
4) Talent	Culturele	Creatief
5) Familie	Sociale	Inclusief





## EEN HOLISTISCHE VISIE

De politiek vandaag de dag is geneigd om problemen op zichzelf staand en 'pragmatisch' (of eigenlijk: simplistisch of populistisch) op te lossen. Terwijl problemen doorgaans helemaal niet op zichzelf staan, veel complexer zijn en meer begrip en een langetermijnvisie behoeven. Een holistische visie gaat uit van de samenhang tussen (op het eerste gezicht) uiteenlopende uitdagingen.

Zo heeft een gebrek aan ethiek in de samenleving effect op onze economie, wat vervolgens haar weerslag heeft op de ecologie en evenzo op het sociale en culturele domein. En vice versa (zie voor een indruk het schema op de volgende bladzijde). Alles staat dus op verschillende manieren met elkaar in verbinding.

De strijd voor een inclusieve samenleving dient dan ook hand in hand gevoerd te worden met de sociale strijd, de strijd voor duurzaamheid en de strijd voor ethiek en idealisme. Een holistische benadering op basis van principes en idealen van waaruit je uiteenlopende maatschappelijke uitdagingen samenhangend en consequent benadert.

De visie van NIDA is zoals toegelicht, gestoeld op vijf pijlers, vijf maatschappelijke domeinen en verschillende maatschappelijke uitdagingen die daaraan onderliggend zijn. Dit tweede deel van het pamflet geeft in drie trappen de verdere verdiepingen weer van iedere pijler: vanuit 1) een kritische maatschappijanalyse, en 2) een alternatieve (wereld)visie. Vervolgens volgt 3) een concretisering hiervan voor ideeën en stappen in het Hollandse.





## 2.1 ETHIEK

### 1) Waar is de liefde?!

**Over hoe het materialisme zingeving en spiritualiteit uit de samenleving drukt tot 'iets van vroeger' of in het meest gunstige geval tot 'iets voor thuis' of 'iets voor erbij'.**

Bernard Mandeville (g. 1670 in Rotterdam, studeerde in Leiden) was de eerste belangrijke pleitbezorger van de 'need for greed' filosofie. Hij zette uiteen hoe ondeugden, zoals hebzucht, ijdelheid en bedrog, een noodzakelijke voorwaarde zijn voor (economische) vooruitgang. Een visie op vooruitgang gedreven door materialisme, eigenbelang en de constante vraag naar meer. De moderne economie, en daarmee ook de maatschappij, is een uitvloeisel van zijn denken. De moraal werd steeds minder relevant voor de economie en samenleving.

#### **De kerk maakte plaats voor WTC en winkels**

Deze 'modernisering' van de economie en samenleving, ging niet alleen gepaard met de nodige individualisering, maar ook met secularisering. Terwijl het geloof in materiële vooruitgang en de onzichtbare hand van de markt groeide, nam het geloof in (geïstitutionaliseerde vormen van) religie af. De centrale en publieke rol van religie in de samenleving en daarmee ook die van ethiek verdween. De kerk en begraafplaats in het centrum van de stad verschoven naar de periferie en maakten plaats voor World Trade Centers en winkelcentra. Niet de dominee, maar de econoom bepaalde wat goed is voor de samenleving. De kerk en het religieuze domein verwerden geleidelijk tot iets 'historisch'. Iets voor monumentenzorg.

#### **'Iets van vroeger' naar nu**

De beleving van het religieuze, het spirituele en daarmee ook het ethische verviel steeds meer tot 'iets van vroeger' of iets voor thuis. Geleidelijk aan draaide ook het politieke debat steeds meer om het economische en minder om het ethische. En terwijl zo het religieuze, het spirituele, het ethische steeds meer uit de publieke sfeer van de samenleving verdwenen, gold dat zeker niet voor de behoefte hieraan. Die behoefte is namelijk onveranderd gebleven, zij het al dan niet in andere vormen (bijvoorbeeld minder hiërarchisch). Die behoefte is misschien wel juist door haar verdrukking uit het publieke domein, groter dan ooit. Zowel thuis als in de publieke ruimte. Van meditatie, *mindfulness* en *Happiness* tot de opkomst van Pinkstergemeenten en moskeeën.

## 2) Alles is liefde

### Voor waardering en ruimte voor zingeving en spiritualiteit.

Geloof, zingeving, religie, spiritualiteit, levensbeschouwing, ethiek; het komt voor NIDA op hetzelfde neer en is essentieel voor ieder mens. Ethiek gaat voor NIDA verder dan een spiritueel moment in een hoekje thuis, of de vrijdagmiddag of zondagochtend in kerk of moskee. De verhouding tussen mens en spiritualiteit is eerder andersom: *we are spiritual beings in a human experience*.

### Vrede en harmonie

Het hele leven draait om de diepere betekenis en verbetering van de relatie van onze ziel, met onszelf, onze omgeving (mens en natuur) en de Bron van het leven. Het streven naar harmonie is het belangrijkste voor het welzijn van individu en samenleving. Wij dienen ons hiervoor los te maken van de materiële veeleisendheid en de buitensporige nadruk op geluk (eigenlijk: genot) gebaseerd op materiële voorspoed.

### Godzijdank de Grondwet

We dienen de ruimte voor de beleving en ontwikkeling van het ethische te waarborgen. Niet alleen thuis of in de kerk, ook in het publieke domein, het onderwijs, de zorg en de arbeidsmarkt. Dit is nodig om de uitdagingen, waar we in al die verschillende leefdomeinen voor staan, te benaderen vanuit de diepere zin en betekenis van het leven. Vanuit ethiek. Onze grondwet biedt ons de ruimte om dit vermogen tot zingeving en spiritualiteit optimaal te beleven. Principes als godsdienstvrijheid, het gelijkheidsbeginsel en de neutraliteit van de overheid bieden dit vermogen tot zingeving en spiritualiteit ook een plek in de publieke sfeer, publieke voorzieningen en het openbaar bestuur.

### Waardevolle vrijheid

Een seculiere overheid is neutraal en waarborgt derhalve de vrije ruimte voor spiritualiteit voor eenieder. De levensbeschouwelijke diversiteit die hieruit voortvloeit, is een verrijking. Deze diversiteit biedt ons verschillende perspectieven en inzichten met betrekking tot maatschappelijke uitdagingen. Openheid, ruimte voor ontmoeting en overdracht helpen ons deze rijke diversiteit te benutten en hier rijkdom uit te putten. In ethische, culturele, sociale, ecologische en jawel – voor de doorgeslagen economen onder ons – zelfs in economische zin. Zo besparen kerken en moskeeën de samenleving miljoenen euro's alleen al vanwege de vrijwillige hulp die zij verlenen in zorg en welzijn.



## 2.2 LEVEN

### 1) Hoe is het leven?!

**Over de vernietigende impact van onze productie- en consumptiegewoonten op het leven op aarde, de natuur en onze gezondheid.**

In het moderne economische denken zien we de natuur vooral als een grondstof voor productie, als bron voor onze behoeften. We dienen ons bewust te zijn van de schadelijke gevolgen van deze omgang met natuur. Dit is niet eenvoudig. Zeker niet in een versteende en industriële Randstad, waar we denken de aarde aardig te kunnen 'beheersen'.

#### **Mij een zorg**

De zorg van menig inwoner van Noord- en Zuid-Holland gaat minder uit naar de natuur en vooral naar het aan elkaar knopen van de touwtjes. Maandelijkse rekeningen en de zorg voor jong en oud. Liberalisering en marktdenken in de zorg braken de verzorgingsstaat af tot een zogenaamde 'participatiesamenleving'. Het zorgsysteem draait inmiddels te veel op winst uit ziekte, uit de 'consumptie' van zorg en medicijnen en op symptoombestrijding in plaats van investering in gezondheid. Dit zorgsysteem stimuleert een dokter eerder een medicijn voor te schrijven, dan een plan voor een gezonde leefstijl. Ondertussen komt de zorg voor elkaar steeds meer terug bij (een inmiddels geïndividualiseerde) familie en buurt. De bezuinigingen die gepaard gingen met de decentralisaties van provincie naar gemeenten, maken het er niet makkelijker op. Wachtlijsten, hoge zorgkosten en een gebrek aan (ofwel overspannen) mantelzorgers zijn het gevolg.

#### **Met gevaar voor eigen leven**

De beelden van misdrijven, aanslagen en oorlog worden bijna dagelijks op ons netvlies gebrand. Ondertussen zijn de stad, de provincie, het land en de wereld in termen van criminaliteit, aanslagen en oorlog nog nooit zo veilig geweest. Toch voelen we ons meer angstig en onveilig. Een samenleving waarin de angst regeert, is een bedreiging voor de vrije samenleving.

#### **Levensgevaar onder ogen**

In feite zouden we, als we de werkelijke gevaren onder ogen zien, het meest bang moeten zijn voor onze eigen leefstijl. De meerderheid onder ons (60%) sterft aan welvaartsziekten als hart- en vaatziekten, kanker en obesitas. Inwoners van de Randstad worden vanwege ongezonde leefstijlen eerder dodelijk ziek en overlijden eerder vanwege luchtvervuiling. En als we op deze voet doorgaan met de natuur, zullen de allerjongsten onder ons meemaken dat delen van Noord- en Zuid-Holland onder water staan. Bijen en vlinders, en daarmee onze voedselketen, worden door ons eigen toedoen met uitsterven bedreigd. Gezond voedsel als groente en fruit wordt duurder en ongezond eten goedkoper. Onze eigen leefstijl vormt de grootste bedreiging voor ons leven.



### 2) Dit is de leven

#### **Zorg voor het leven, van elkaar en de natuur.**

Reken zelf af met je leefstijl of het leven doet het voor jou. De zorg, veiligheid en toekomst van ons leven hangt primair af van onze relatie met de natuur. Mens en natuur zijn één. De sleutel tot herstel van de verstoorde balans tussen mens en natuur ligt in dit bewustzijn. Voor zo ver jij en ik als mens 'los' staan van de natuur, zit dit 'm in ons uitzonderlijk vermogen om de natuur te dienen, dan wel te beschadigen. En daarmee beschadigen of dienen we uiteindelijk onszelf. Het is slechts een kwestie van tijd, van vooruitzien. Van karma, zo je wil. We dienen zelf met deze leefstijl af te rekenen, voordat de natuur het doet. Met welvaartsziekten, opwarming van de aarde, uitdroging, voedseltekorten, natuurrampen, een stijgende zeespiegel en vervuilde lucht.

#### **Van strijd naar harmonie**

De zorg, veiligheid en nabije toekomst van ons leven hangen af van de omslag in onze relatie met de natuur. Van beheersing, naar verantwoord en dienend natuurbeheer. Van afval en verspilling, naar matiging, circulair en klimaatneutraal. Van beton naar groen. Van genetisch gemanipuleerd naar biologisch, lokaal en natuurlijk. Van fossiele brandstof en vervuiling, naar openbaar vervoer en schone energie met zon, wind en water. Van strijd, naar harmonie. De relatie tussen verstedelijking en natuur, hangt in alles af van de relatie tussen mens en natuur. Het is aan ons.

#### **Veilig in stad en hart**

Meer dan de strijd tegen terreur of criminaliteit, hangt onze veiligheid af van de strijd tegen onze (schadelijke) leefstijl. Dit terwijl de aandacht ervoor in het debat een tegenstrijdige indruk achterlaat. Ondertussen zijn Noord- en Zuid-Holland wat criminaliteit betreft, nog nooit zo veilig geweest. Terwijl we ons juist zo onveilig voelen. De voornaamste winst ligt dan ook in onze veiligheidsbeleving. Niet in de verdere ontwikkeling van een politiestaat met ver ingrijpende interventies waarbij de angst regeert. We dienen te investeren in fijnmazig researchwerk en onderling vertrouwen. Iedereen dient de wet te respecteren en iedereen dient zich ook gerespecteerd te weten door de wet.

#### **Zorg voor het leven en elkaar**

De ontwikkeling van verzorgingsstaat naar een zogenaamde 'participatiesamenleving' vraagt om meer ondersteuning vanuit de overheid. Meer zorg voor randvoorwaarden, zodat men beter kan zorgen voor elkaar. In de zorg dient de mens centraal te staan, niet de kwartaalcijfers. Niet de symptomen van ziekte, maar de oorzaken ervan, voor een goede gezondheid. Kleinschalig en toegankelijk, voor zo ver mogelijk met familie, in en met de buurt. Met oog voor het persoonlijke met sensitiviteit voor iemands cultuur en levensbeschouwing. Voor jong, ziek, beperkt en oud. In harmonie met elkaar.

## 2.3 TALENT

### 1) Weet je wat ik worden wil?

**Over de verspilling van unieke kwaliteiten, talenten en creativiteit door schooluitval, jeugdwerkloosheid, gebrek aan ontplooiing enerzijds en anderzijds de vele unieke talenten en passies die bezwijken onder de druk van vaste lasten en verwachtingspatronen en zich schikken naar 'bullshit-jobs'.**

**Marktdenken in het onderwijs: niet het talent maar de begroting staat centraal**

Het gangbare marktdenken (of rendementsdenken) werkt niet in het onderwijs. Productiviteitsstijging in het onderwijs gaat in de praktijk over grotere klassen, minder contacttijd en snellere doorstroom. Niet de relatie tussen docent-leerling en de creatieve ontwikkeling van talent staat centraal, maar de begroting en de relatie met geldschieters. Om de kwaliteit te waarborgen worden protocollen opgesteld. Protocollen die eerder de bureaucratie dan de onderwijskwaliteit vergroten.

**Een diploma als financieel doel op zich**

Het marktdenken vergroot de risico's op doelverschuiving. Zo wordt het verstrekken van een diploma een doel op zich. De onderwijsinstelling wordt immers afgerekend op het aantal verstrekte diploma's. De kwaliteit van talent- en kennisontwikkeling die het diploma symboliseert raakt hieraan ondergeschikt. Leerlingen raken gedemotiveerd en/of vallen uit, of leren enkel voor een diploma voor een of andere 'bullshit job'. Een passieloos baantje waarmee je wel je geld verdient, maar je kwaliteit en talent amper tot hun recht komen en je concreet weinig tot niets waardevols bijdraagt aan de samenleving.

**Ongelijkheid in het onderwijs**

Door marktdruk en protocollen is er te weinig oog voor het talent en de potentie van een leerling. Met onder advisering van leerlingen tot gevolg. De kansengelijkheid in het onderwijs neemt hierdoor toe. Even slimme en talentvolle kinderen eindigen, afhankelijk van het opleidingsniveau en inkomen van hun ouders, op verschillende niveaus. Dezelfde talenten, verschillende uitkomsten.

**Ongelijkheid in cultuur**

De ongelijkheid die we zien in het onderwijs is nog groter in de kunst- en cultuursector. Er is een pijnlijk gebrek aan culturele diversiteit en het kunnen bereiken van praktisch geschoolden en jongeren. Een enorme potentie aan talent, creativiteit en vernieuwing blijft hierdoor onbenut. Een gebrek aan culturele en kunstzinnige opvoeding heeft een negatieve impact op iemands zelfbeeld, (school)prestaties en ambities.

**Onderwijs en wetenschap verliezen hun creatieve en maatschappijkritische kracht**

De kunst, cultuur en wetenschap dienen vanuit hun eigen creatieve kracht de samenleving te verrijken en waar nodig te hervormen. Maar door bezuinigingen komt het onderwijs steeds meer in dienst te staan van commerciële belangen. Zo belicht recent onderzoek hoe Shell inhoudelijk veel te diep ingrijpt in wetenschappelijk onderzoek en advies ten koste van duurzaamheidstransities. De inzichten zijn illustratief voor de toenemende druk van commerciële belangen op wetenschappelijk onderwijs en onderzoek.

## 2) Wereldrijk aan talent!

### **Talenten ontwikkelen en delen we met elkaar!**

We geloven in de unieke kwaliteiten en talenten van eenieder. Ieders kwaliteit en talent, van praktisch tot theoretisch, is even waardevol en nodig. Eenieder heeft in zijn eigen wezen en op eigen wijze iets voor de wereld in petto. Leef je legende. Onderwijs, kunst en cultuur draaien om het ontdekken, ontwikkelen en het delen hiervan. Wij maken ons sterk voor de ontwikkeling van een meer evenwichtige persoonlijkheid, gemeenschap en samenleving. Iedereen heeft hier recht op. Een leven lang.

### **Inspiratie, passie en dromen**

Naast cognitieve ontwikkeling en vaardigheden draait onderwijs ook om fysieke, spirituele, sociale en emotionele ontwikkeling. Om het ontdekken en ontplooiën van jouw inspiratie, passies en dromen, en die van de ander. Over ons verleden, over onze wereldwijde wortels en over het vormen van een gezamenlijke toekomst. Daarbij worden theorie en praktijk zo veel mogelijk afgestemd op de unieke talenten, passie en belevingswereld van de leerling.

### ***It takes a village to raise a child***

Onderwijs gaat voorbij het klaslokaal. Scholen staan in verbinding met ouders en de buurt. Samen met diverse levensbeschouwelijke organisaties in de wijk leren we over zingeving. We bewegen in samenwerking met sportverenigingen. Leren over de natuur in wijktuinen en over de economie bij lokale ondernemers. Samen met kunstzinnige en culturele organisaties leren we over diverse tradities, creativiteit en toekomstdromen.

## VERBIND TALENT EN TOEKOMST

### **Onderwijsklimaat**

De lokale overheid faciliteert het onderwijs waar nodig en mogelijk. De overheid respecteert hierbij de rijke diversiteit aan stromingen en opvattingen binnen het basis- en middelbaar onderwijs. We waarborgen gezonde, veilige en duurzame schoolhuisvesting en stimuleren kleinschaligheid (ook in het mbo), kleine klassen met de nodige tijd, ruimte en ondersteuning voor een goede relatie tussen docent en leerling.

### **Bezuinigen op cultuur? Waar vechten we dan nog voor?**

Kunst en cultuur maken wie wij zijn. Het is essentieel voor ieders eigenwaarde, onze inspiratie en dromen. Niet in de laatste plaats voor jongeren. Het is bepalend voor ons begrip van het verleden, het heden en daarmee de toekomst. Iedereen dient op gelijke, en daarmee juist ook op diverse wijze zichzelf en de ander met kunst en cultuur te inspireren en te vormen. Zichtbaar op straat, op school, overall. Van 'spoken word', graffiti, muziek en theater, tot musea en klassiek. Voor jong en oud in al haar wereldwijde diversiteit.



## 2.4 WELVAART

### 1) Wie rekent zich rijk?

**Over de alsmaar groeiende economische ongelijkheid tussen arm en rijk en de schadelijke gevolgen voor natuur en samenleving.**

#### **Neoliberaal kapitalisme als geloof**

Onze economie gaat uit van het geloof in de onzichtbare hand van de (vrije) markt. De hand die op mysterieuze wijze een zelfzuchtige daad transformeert tot voorspoed voor de maatschappij als geheel. Vanuit de stellige overtuiging dat als iedereen maar vooral aan zichzelf denkt aan iedereen wordt gedacht. Het geloof in eigenbelang (egoïsme) en de constante vraag naar méér (hebzucht) als drijvende krachten voor onze economie. En de buitensporige nadruk op 'geluk' gebaseerd op materiële voorspoed. NIDA gelooft van niet.

#### **Gesterkt in de neoliberale kapitalistische overtuiging**

Dit geloof in de economie is zo dominant geworden dat het wordt gezien als vanzelfsprekend. De overtuiging wordt gesterkt door de verbeterde levensverwachting en levensstandaard die de economische (waaronder ook technologische) groei ons de afgelopen twee eeuwen heeft gebracht. Zeker in West-Europa en provincies als Noord- en Zuid-Holland. Nog nooit werden we zo oud en verdienden we zo veel. Zelfs de allerarmste vandaag beleeft een verdubbeling van de gemiddelde levensstandaard en -verwachting van twee eeuwen terug, zeker in Zuid- en Noord-Holland.

#### **Destructieve blinde vlekken als groeiende ongelijkheid**

Diverse maatschappijkritische studies en ervaringen wijzen ons echter op de destructieve effecten van dit dominante economische systeem.

Niet alleen op de natuur en onze gezondheid, maar ook op de economie zelf. Zo nemen de sociale ongelijkheid, de verschillen tussen rijk en arm, alsmaar toe. We zien de weerslag van een ongelijke verdeling van economisch kapitaal (ongelijkheid in inkomen, schulden, spaargeld, huizenbezit, etc.), ook terug in een ongelijke verdeling van sociaal en cultureel kapitaal (zorg, onderwijs, kunst en cultuur, familie en gemeenschap).

#### **Van 'verzorgingsstaat' naar 'participatiesamenleving'**

Allerlei sociale maatregelen zijn met de ontwikkeling van de verzorgingsstaat in de vorige eeuw genomen om de ongelijkheid te beperken. Dit hielp, maar bleek niet genoeg om de groeiende ongelijkheid tegen te gaan. Meer fundamentele sociale hervorming wás en is hiervoor nodig. Echter, aan het einde van de vorige eeuw is er juist gekozen voor liberalisering (van bijvoorbeeld zorg en onderwijs). De economische ongelijkheid nam hierdoor alleen maar verder en sneller toe. Daarbij naderen we het punt waarop technologisering nog nooit zo bedreigend is geweest voor de werkgelegenheid. Niet in de laatste plaats voor steden met een relatief grote arbeidersklasse, zoals Rotterdam, de armste grote stad van Nederland. Waar één op de vier kinderen opgroeit in armoede.



## 2) Welvaart = bloei (x door te ÷)

### **Samen maken en delen we onze WELVAART.**

Wij geloven in een welvaart die vaart binnen de grenzen van het welzijn van eenieder en de natuur als geheel. Dit vraagt een omslag in ons economisch denken en handelen: van een (overmatige) focus op eigenbelang, de korte termijn en kwantitatieve groei, naar een gezamenlijke, kwalitatieve en duurzame bloei. Van koopkracht naar welzijn. Een economie in dienst van mens en natuur, niet andersom.

### **Genoeg voor ieders behoefte, niet voor ieders hebzucht**

De samenhang van ons handelen schept gemeenschappelijke verantwoordelijkheden. We geloven niet in de zogenoemde zero-sum game; dat iemand anders moet verliezen om te kunnen winnen. We geloven niet in een economie gestoeld op genadeloze competitie, maar één die is gestoeld op solidariteit en empathie. Er is genoeg voor ieders behoefte, maar niet voor ieders hebzucht.

### **Vanuit vertrouwen en emancipatie**

Dit alles vraagt om maatschappelijk verantwoord ondernemen. Duurzaam, sociaal en zinvol. Het vraagt om investering in werkgelegenheid, begeleiding naar werk en steun voor kleine ondernemers. Maar ook om een nieuwe benadering van werkloosheid en inkomen. Onder meer met experimenten met het basisinkomen ofwel basiszekerheid. Een ruimhartig armoedebeleid, gestoeld op rechten, vertrouwen en emancipatie in plaats van wantrouwen, controle en paternalisme.

### **Wereldhandel**

Onze wereldhaven leert ons van oudsher om met een open blik naar de wereld te kijken. Open te staan voor diversiteit en vernieuwing. De meertaligheid en diversiteit aan culturen van onder onze ondernemers in de stad zijn een verrijking voor onze positie in de wereldeconomie. We voelen de ontwikkelingen aan, zoeken kritisch naar verbetering en proberen met innovatie en experiment hierin voorop te lopen.

### **Hervorming**

De noodzakelijke economische hervorming vraagt om nieuwe manieren van belasten, lenen, kopen, ondernemen en ook schuldenaanpak, maar ook nieuwe vormen van geld zelf. De provincie kan de wereldeconomie in haar eentje niet hervormen, maar kan hier wel toe aanzetten en inspireren.

## 2.5 FAMILIE

### 1) Whaddup fam?

**Over de doorgeschoten individualisering die aanzet tot narcisme, wantrouwen en angst die breekt met familie- en gemeenschapsstructuren en de eurocentrische culturele hegemonie die de wereld een diversiteit aan geschiedenis, eigenwaarde en gemeenschappelijkheden ontnemt.**

Door maatschappelijke ontwikkelingen als ontkerkelijking, informatisering, economische differentiatie en individualisering van de samenleving wordt er minder belang gehecht aan familieleven, solidariteit en saamhorigheid. Dit gaat gepaard met groeiende eenzaamheid, echtscheidingen en een afname van vertrouwen in elkaar, de politiek en de overheid en politiek. Dit zie je terug in de dalende politieke betrokkenheid van burgers in de democratie, wantrouwen naar de rechtstaat of buurtbewoners die zich niet (meer) thuis voelen in hun eigen wijk.

#### **Wantrouwen**

De snel toegenomen culturele en levensbeschouwelijke wereldwijde diversiteit in de stad hebben de genoemde ontwikkelingen niet eenvoudiger gemaakt. Al dan niet aangewakkerd door negatieve beeldvorming en stereotypering, voortvloeiend uit internationale gebeurtenissen en maatschappelijke spanningen, kan onbegrip omslaan in angst, wantrouwen en zelfs vormen van onderdrukking jegens 'de ander', zoals intolerantie, uitsluiting, racisme en discriminatie op school, op werk in de wijk en in de politiek.

#### **De zondebok**

Niet zelden wordt onterecht de toegenomen diversiteit als oorzaak aangewezen voor allerlei maatschappelijke problemen. Voorbij

economische, historische of politieke achtergronden worden allerlei problemen vaak buitenproportioneel of zelfs primair geprofileerd, verklaard en aangepakt vanuit etniciteit of religie. Complexe maatschappelijke problematiek, van werkloosheid, criminaliteit tot cohesie in de wijk, wordt verweten aan de 'multiculturele samenleving' en de 'allochtoon'.

#### **Doorgeschoten individualisering**

Er heerst een gebrek aan begrip, gelijkwaardigheid en wederkerigheid in het debat en beleid over thema's als samenleven en integratie. Wie moet zich aan wie aanpassen? En waarom niet (evengoed) andersom? Ondertussen is in steden als Rotterdam, Den Haag of Amsterdam een meerderheid van die zogenaamde 'allochtonen' er geboren en getogen. Een meerderheid van de 'autochtonen' komt van elders uit de provincie en het land en is de nieuwkomer in deze steden. Een achterhaald debat en beleid creëert, dan wel versterkt, de tweedeling in de samenleving. Onderlinge spanningen, marginalisering en uitsluiting worden door het gangbare integratiebeleid en debat eerder vergroot, dan opgelost. Allerlei maatschappelijke kwesties zijn hierdoor (onnodig) verstrengeld geraakt in het integratiedebat en het gevoerde beleid. En ondertussen zet de problematiek, voortvloeiend uit een doorgeschoten individualisering, een gebrek aan gemeenschappelijkheid en inclusie, door. Niet in de laatste plaats ook door bezuinigingen op het sociaal weefsel (buurthuizen en -organisaties). Denk aan het verlies van familie- en gemeenschapsbanden, (v)echtscheidingen, segregatie, marginalisering, polarisatie en een groeiend wantrouwen jegens instituties en elkaar, en met name de 'ander'. En dat maakt het lastig, immers: de meeste mensen zijn andere mensen.

## 2) We are fa-mi-ly

### **We zijn allemaal familie en buren van elkaar.**

#### **Eén familie in diversiteit!**

Of je nu gelooft in Adam en Eva, evolutie of allebei. Allemaal geloven we uiteindelijk in de familiale oorsprong van de mens. Onze familiewortels maken deel uit van een gemeenschappelijke stamboom. Onze onderlinge diversiteit dienen we altijd te benaderen vanuit dit besef van familiale verbondenheid en gelijkwaardigheid. Als één familie. Met onze wereldwijde wortels komen we in al onze diversiteit in Holland samen als provincie-, stadsgenoten en buren. Samen, in onze diversiteit, delen we dezelfde tijd (het leven), ruimte (Holland) en een gezamenlijke toekomst!

#### **Harmonie van gemeenschappelijkheid en diversiteit**

Deze fundamenteel nieuwe manier van kijken, denken en spreken over onze samenleving is nodig. Geen achterhaald, eenzijdig en ongelijkwaardig 'integratiebeleid', maar een samenlevingsbeleid gebaseerd op gelijkwaardigheid en wederkerigheid. Geen integratienota's, maar stadsgenota's. We investeren in onze gemeenschappelijkheden en respecteren, koesteren en putten rijkdom uit onze onderlinge diversiteit. En dat is broodnodig. Niet alleen is (super)diversiteit steeds meer de norm in de Randstad (minderheden vormen samen steeds vaker de meerderheid), de demografische ontwikkelingen wijzen maar één kant op: méér diversiteit!

#### **Doorbreek/dekoloniseer de (mono)culturele hegemonie**

Erkenning, ruimte en inclusie van een wereldwijde diversiteit is nodig

## **VERBIND IK, JIJ EN ZIJ TOT WIJ**

monoculturele denken te doorbreken. In stad, land en wereld. Het constant naar jezelf moeten kijken door de ogen van een ander, langs de meetlat van een ander, frustreert, marginaliseert en internaliseert gevoelens van minderwaardigheid. Het doorbreken hiervan is nodig voor het nodige zelfvertrouwen, ambities en motivatie. Op school, op werk en in de maatschappij. De inclusie van diversiteit is nodig voor saamhorigheid en gelijkwaardigheid.

#### **De inclusie van diversiteit is noodzakelijk**

Ruimte voor diversiteit is nodig voor de ontwikkeling van de samenleving als geheel. Zowel op micro (individueel), meso (bevolkingsgroepen) als macro (samenleving) niveau. Diversiteit is een verrijking voor de status quo, zo niet noodzakelijk, voor de nodige ontplooiing, ontwikkeling en creativiteit in morele, culturele en economische zin. Ruimte voor diversiteit is noodzakelijk om dit potentieel van eenieder (individueel, groep en samenleving) optimaal te kunnen benutten en de nodige vrijheid hiervoor dient voor eenieder gelijkwaardig gerespecteerd te worden.

#### **Geen democratie, zonder diversiteit**

De inclusie van diversiteit is een voorwaarde voor een vitale democratie. Een gebrek hieraan, is als een aanslag hierop. In het koesteren van deze diversiteit dragen wij allemaal een verantwoordelijkheid; werkgever en werknemer, leerling en docent, kinderen, ouders, burens en media. Gezien het algemeen belang hiervan, niet in de laatste plaats ook de overheid in en vanuit haar instituties, wetten, beleid en uitvoering.



## 1) We geloven in Holland

**Stap voor stap: van spiritualiteit en zingeving als 'iets van vroeger' of 'thuis', naar iets essentieels voor altijd en overall.**

Hoe doorbreken we de constante wedloop gedreven door eigenbelang en de drang naar méér? Hoe creëren we meer ruimte en tijd voor ethiek, voor de nodige bezinning en rust? Meer zorg en oog voor elkaar, voor onze relatie met de natuur en de essentie van het leven. Wat kunnen Noord- & Zuid-Holland beter doen?

- ◆ **Grondwet, mensenrechten en Sustainable Development Goals centraal**

We stellen de grondwet, mensenrechten en de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties in als actief geweten en randvoorwaarde voor alle voorstellen, (ver)gunningen, verstrekking van opdrachten en subsidies en ontwikkelingen in de provincie.

- ◆ **Leegstand als ruimte voor bezinning en zingeving**

Revitaliseer winkelcentra in samenwerking met gemeenten met ruimtes voor bezinning en samenkomst. Vrijplaatsen waar mensen naast het winkelen elkaar kunnen ontmoeten en bezinnen. Zo voegen we functies toe aan winkelcentra die ervoor kunnen zorgen dat winkelend publiek langer kunnen verblijven en zo kunnen bijdragen aan het overleefend houden van belangrijke voorzieningen en verbinding.

- ◆ **Peace train, metro's en bussen**

We investeren in positieve, inspirerende en ontroerende campagnes op videoschermen in het OV. We delen inspirerende, verbindende en ontroerende verhalen uit de provincie. Verbindingen. Van bijzonder tot alledaags.

- ◆ **Anti-stress akkoord medewerkers**

Het probleem van overwerkte medewerkers bij partners van de provincie als in het openbaar vervoer, vraagt om meer tijd en ruimte voor rust en bezinning op het werk. Vanuit de provincie willen we deze eis meenemen in criteria voor nieuwe concessies in bijvoorbeeld het openbaar vervoer, zodat de werkgevers worden gestimuleerd om dit te faciliteren.

## 2) Leef

**Stap voor stap: van een verstoorde omgang tussen mens en natuur, naar een natuurlijk evenwicht en harmonie.**

- ◆ **Voedselbossen**

Meer natuur en groen dichtbij huis, zoals met de aanleg van voedselbossen dichtbij bewoonde gebieden.

- ◆ **Grootschalige warmtebronnen**

We investeren als de provincie in grootschalige warmtebronnen om gemeenten te helpen bij de warmtetransitie om zo los te komen van fossiele brandstoffen.



## ◆ **Nationaal preventieakkoord**

Door roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik aan te pakken kunnen we de gezondheid van heel veel Nederlanders verbeteren. NIDA ondersteunt de maatregelen voor het ontmoedigen van alcohol, roken en ongezonde voeding, zoals gesteld in het Nationaal Preventieakkoord. Deze visie en afspraken trekken we door vanuit de provincie in ons beleid voor de buitenruimte, afstemming met gemeente en aanbestedingen.

## ◆ **Eisen aan schone (rookvrije) lucht**

De buitenlucht is van ons allemaal. Om ervoor te zorgen dat huidige en toekomstige generaties hiervan kunnen genieten gaan wij een pact aan met Milieudefensie. Wij zetten in op hoogwaardige kwalitatieve gezonde lucht, dit betekent dus strengere eisen aan uitstoot en strengere controle. Daarbij steunen we de Rookvrije Generatie en geven hier provinciale invulling aan. Denk hierbij aan rookvrije natuurgebieden, rookvrije bossen en rookvrije stranden.

## ◆ **Ons Groene Hart**

We komen op voor het Groene Hart, dit nationaal natuurgebied dient gespaard, bewaard en bewaakt te worden. Wij ondersteunen de visie en richtlijnen van de Stuurgroep Groene Hart.

## ◆ **Groen verbindt**

Meer natuur en verbinding is nodig om de balans in de natuur (waaronder ook de relatie tussen mens en natuur) te herstellen. Daarbij zetten we in op het verbinden van groen en natuur(gebieden) binnen de provincie.

## ◆ **Gezonde leefomgeving**

Schone lucht, schoon water en minder geluidsoverlast. Naast de strikte handhaving van de normen om dit vlak stimuleren we innovaties die hieraan bijdragen.

## ◆ **Noodzaak tot SOCIAAL verduurzamen**

NIDA onderschrijft de doelstellingen voor schone energie en CO2-reductie zoals geformuleerd in het Klimaat- en Energieakkoord. We dienen de duurzaamheidstransitie wél op een (meer) sociale wijze door te voeren, dan nu het geval is. Enkel een sociale duurzaamheidstransitie is werkelijk duurzaam. De lasten tussen industrie en huishoudens dienen veel eerlijker verdeeld te worden. Daarbij zien we ook dat minima relatief meer lasten dragen en minder profiteren van de duurzaamheidstransitie dan hogere inkomens. We zetten daarom in op de aanpak van en lastenverzwaring voor vervuilende industrie en investeren in schone energie, duurzame woningen en daarmee goedkopere energierekeningen voor vooral het lager en midden huur- en koopsegment.

## ◆ **Water: de bron van het leven!**

NIDA zet in op schoner drinkwater in de regio. Dit houdt in dat er strenger wordt opgetreden tegen industrie die zich waagt aan drinkwaterpollutie. We gaan ervoor zorgen dat drinkwaterbesluiten erop worden nageslagen en dat de Drinkwater wet wordt nageleefd. Door in te zetten op drinkwater heeft dit een directe impact op het grondwater en rivierwater. Daarbij is omwille van een duurzaam grondwaterpeil investering in onderwaterdrains en alternatieve 'natte landbouw' nodig.

## ◆ **Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI).**

Ethisch en verantwoord zakendoen. We gunnen als provincie opdrachten en/of subsidies alleen aan partijen die rekening houden met het welzijn van mens, dier, natuur en het milieu. Niet alleen hier en binnen deze opdracht, maar ook elders in de wereld. Bedrijven die elders (bijdragen aan) mensenrechtenschendingen, kinderarbeid, discriminatie, milieuschade, etc. worden uitgesloten van een opdracht van de provincie. We nemen de grondwet, mensenrechten en de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties hierbij als actief geweten.

## ◆ **Veilig en eerlijk voedsel**

Voedselschandalen teisterden de afgelopen jaren de voedselketen. We zetten in op een toekomst van de voedselsector (tuin-, landbouw en veeteelt) waarin de gezondheid en het welzijn van mens en dier centraal staan en niet de economische belangen van bedrijven. Dat betekent dat we de voorkeur geven aan kleinschalige veeteeltbedrijven waarbij onder meer een halt toegeroepen wordt aan de intensieve veehouderij, zoals de ongebreidelde uitbreiding van geitenfokbedrijven en varkenshouderijen. De provincie stimuleert biologische landbouw.

## ◆ **Aanpak vervuilende bedrijven**

Vervuiling van bedrijven pakken we aan. We maken harde en heldere afspraken over de in te zetten verduurzaming. De reeds lopende convenanten en afspraken die er liggen tussen provincie en bedrijven spitten we door om waar nodig en mogelijk te komen tot meer transparante, schone en duurzame maatregelen omwille van onze gezondheid en de natuur. We controleren en treden daarbij als provincie extra hard op tegen schending van afspraken en praktijken als (illegale) dump.

## ◆ **De Nationale Omgevingsvisie (NOVI)**

De NOVI is de grootste wettelijke verandering in meer dan honderd jaar. Wij gaan de provincie hier zo op inrichten dat de burger straks sneller plannen kan invoeren en de provincie meer kan gaan bloeien. Minder bureaucratie en meer duurzame investeringen. Het biedt tevens mogelijkheden voor project gericht en nieuw werken. We dienen de uitvoering van de NOVI goed te monitoren en daarbij te waarborgen dat ook werkelijk iedereen hierin met gelijke toegang kan participeren.

## ◆ **Windmolens in onbewoond en zonnepanelen in bewoond gebied**

In de duurzame keuzes die we maken is ook rekening houden met het draagvlak onder omwonenden het meest duurzaam. Windmolens dienen we enkel te plaatsen in onbewoonde gebieden als industrieterreinen, haven, zee en langs wegen. We dienen hierin scherp rekening te houden met de scope van (geluids)overlast voor bewoners. In bewoonde gebieden zetten we daarom in op schone energiebronnen als zonne-energie die vrij zijn van (geluids)overlast.

## ◆ **Zonnepanelen op geluidsschermen langs wegen**

We onderzoeken de mogelijkheden om de ruimte op geluidsschermen langs wegen te gebruiken voor zonnepanelen.

## ◆ **Drastische energiebesparing, restwarmte en CO<sub>2</sub>-opvang**

De provincie gaat met grote industriebedrijven in gesprek over drastische energiebesparing, levering van restwarmte en het afvangen van CO<sub>2</sub>, helpt ze waar nodig en maakt hierover afspraken. Daarvoor willen we bijvoorbeeld de omgevingsdiensten intensiever inzetten, voor zowel advisering als een striktere handhaving van de Wet Milieubeheer.

## 3) **Holland's got talent**

**Stap voor stap: van schooluitval en verspilling van talent in dienst van de markt, naar waardering en ontplooiing in dienst van talent en samenleving.**

## ◆ **Ontdek de regio**

We stimuleren de ontwikkeling van excursies, stages en andere manier van 'ontdekken' in het onderwijs in de energie-, voedsel-, bouw- en logistieke sector. Dit zijn sectoren die in de provincie van groot belang zijn, maar vaak minder goed in de steden van de provincie zichtbaar zijn.



## ◆ **Evenwichtige spreiding van cultuur en toerisme**

In samenwerking en afstemming met gemeenten dragen we zorg voor een evenwichtige spreiding van culturele voorzieningen en toerisme tussen gemeenten: van een bibliotheek tot toeristische trekpleisters.

## ◆ **Regionale kwaliteitsjournalistiek**

De kwaliteit van regionale journalistiek is essentieel voor onze (lokale en regionale) democratie en de kwaliteit hiervan heeft absoluut investering nodig. Niet alleen qua middelen voor betere onderzoeksjournalistiek, ook qua inclusief en representatief beleid.

## ◆ **Stages bij de provincie**

We stellen zo veel mogelijk stageplekken beschikbaar vanuit de provinciale organisatie(s) en vragen dit ook van samenwerkingspartners in ons aanbestedingsbeleid.

## ◆ **Historisch cultureel erfgoed**

In samenwerking met het Rijk, gemeenten, monumentenzorg, fondsen en andere partners koesteren we het historisch cultureel erfgoed. Materieel en ook immaterieel (waar nodig al dan niet in aangepaste vorm ter bescherming van mens en natuur).

## ◆ **Innovatie**

We investeren in grootschalige innovatieprogramma's en -netwerken, zoals de InnovationQuarter en de Amsterdam Economic Board. De InnovationQuarter in Zuid-Holland kan een goede inspiratiebron zijn voor een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) in Noord-Holland, die daar momenteel ontbreekt. Wij zijn voor intensievere samenwerking ten behoeve van innovaties voor een sociale, duurzame en inclusieve economie.

## ◆ **Inclusief cultuurbeleid**

We willen meer eisen aan diversiteit stellen bij grote culturele instellingen met wie de provincie samenwerkt en/ of subsidies aan verstrekt. Meer diversiteit in personeel, programmering en promotie is nodig voor het vergroten van het bereik en de toegankelijkheid voor een divers publiek.

## 4) Een behouden vaart

**Stap voor stap: van overmatige focus op de korte termijn, financiële winst en groei, naar duurzame ontwikkeling, kwaliteit en bloei.**

## ◆ **Goed en betaalbaar wonen**

We zetten in op voldoende, kwalitatieve en betaalbare woningen. Meer sociale huurwoningen worden afgedwongen

in regio's als ze er zelf niet uitkomen. Te veel gemeenten en ontwikkelaars zetten momenteel vooral in op het midden en het hogere segment van woningbouw, omdat de opbrengst van de grond daarmee groter is. Zorgen voor voldoende betaalbare woningen is echter een publieke taak en daar dienen overheden een meer sturende rol in nemen.

## ◆ **Hoogbouw nabij OV-knooppunten**

Er dienen in de provincies Noord- en Zuid-Holland meer woningen gebouwd te worden om de krapte op de woningmarkt tegen te gaan. De provincie dient bij de gemeenten te waarborgen dat een ieder betaalbaar en goed kan wonen. We sparen het groen en bouwen in de hoogte in de nabijheid van OV-knooppunten.

## ◆ **(Her)introductie van huurkoop (schuldenvrij kopen)**

In samenwerking met landelijke en lokale overheden, woningbouwcorporaties en huurders (her)introduceren we huurkoop constructies. Huurkoopconstructies waarmee huurders geleidelijk aan, zonder schuld, vrij van woeker, hun aandeel kunnen opbouwen in het huis waarin zij wonen. Op deze manier kunnen ook bewoners met een kleinere portemonnee op sociale, risicovrije en geleidelijke wijze eigen woningbezit opbouwen.

## ◆ **Europa, provincie en gemeenten tegen armoede**

Armoede is een hardnekkig probleem. De kloof tussen arm en rijk neemt alsmaar toe. En het aantal kinderen dat in armoede opgroeit is schrikbarend, met name in grote steden. Vanuit de provincie bewaken we hierop het overzicht en samen met gemeenten zetten we meer in op Europese subsidies voor armoedebestrijding.

## ◆ **Sociaal en duurzaam provinciaal belastingbeleid**

We dienen belastingen op meer sociale en duurzame wijze te innen en te besteden. Dus we zoeken naar manieren om zo ver mogelijk belasting te heffen op vermogen, verspilling en vervuiling. Daarnaast ontlasten we minima en duurzaam handelen en investeren we in armoedebestrijding en verduurzaming.

## ◆ **Wegen, verbreding en afslagen**

NIDA zet in op een duurzaam, sociaal, efficiënt en veilig mobiliteitsnetwerk. Het wegennetwerk in Noord- & Zuid-Holland behoort tot het meest dichte van de wereld. Verbetermogelijkheden liggen vooral in goedkoper en toegankelijker OV en fietsroutes. Verkeersopstoppingen zijn vervuilend, inefficiënt en onveilig. In sommige gevallen is, bij een gebrek aan schonere alternatieven, een wegverbreding of extra afslag de meest duurzame en veilige oplossing. Bij eventueel verlies aan groen hierdoor, moet dit wel volledig gecompenseerd worden.

## ◆ **Meergeneratiewoningen**

We zetten in op woningbouw en woonvormen die het mogelijk maakt om meerdere generaties bij en door elkaar te laten wonen.

## ◆ **Economische groei (/bloei) in balans met natuur**

We faciliteren alleen economische groei die in balans is met de natuur. We stimuleren duurzame bedrijven om zich te vestigen in de provincie en stellen duurzaamheidsvoorwaarden als bedrijven zich in de provincie willen vestigen. We willen er geen nieuwe vervuilers bij. Schadelijke gevolgen van bedrijfsactiviteiten verhalen we op de vervuilers zelf door middel van belastingen, grondprijzen, precario en andere financiële instrumenten.

## ◆ **Werken dicht bij wonen**

We willen wonen en werken dicht bij elkaar brengen. We zetten in op de ontwikkeling van nieuwe werklocaties: kleinschaliger en dicht bij woonwijken. Met name kantoorlocaties zijn hiervoor geschikt. De harde functiescheiding is niet meer van deze tijd (behalve bij bedrijfslocaties waar dit vanwege veiligheids- en milieuredenen nodig is). Ook hierom is het nodig dat we gemengd woningen bouwen, zodat wijken voldoende potentieel hebben met een grote diversiteit aan mogelijk personeel voor bedrijven. Dit zorgt er tevens voor dat mensen een kleinere reisafstand hebben, waarmee we de filedruk doen afnemen.

## ◆ **Voedsel- en energieproductie dichtbij huis**

We willen veel van onze dagelijkse behoeftes weer terugbrengen naar een menselijk en lokale/ regionale schaal. Dit draagt bij aan onze lokale en regionale economie, draagt bij aan een schonere leefomgeving en sociale cohesie.

## ◆ **Sociale energietransitie**

We onderzoeken mogelijkheden om de energietransitie te koppelen aan de sociale opgave van gemeenten. Bijvoorbeeld bij de aanpak van energiearmoede (woningen waar de energielasten hoger zijn dan de woonlasten) en een aanvullende subsidie bij isolatie van woningen, waar mensen wonen met een lager inkomen.

## ◆ **Geen ongebreidelde groei van Schiphol en Rotterdam-The Hague Airport**

Deze luchthavens zijn belangrijk voor de werkgelegenheid, onze economie (internationale concurrentiepositie) en het onderhouden van wereldwijde (familie)verbanden. In de ontwikkeling van onze vluchthavens dienen we niet alleen rekening te houden met de economie, maar ook met de natuur en omwonenden. We dienen het vliegverkeer hiervoor beter af te stemmen en spreiden met vliegvelden in het land en daaromheen. Eventuele groei kan alleen met schonere en stillere vliegtuigen. Zo zetten we ook meer druk op luchtvaartmaatschappijen om de vloot zo snel mogelijk te verbeteren.



## ◆ **Oplossing voor opstopping knooppunten**

We dragen bij aan de oplossing van opstoppingen rond grootschalige, lokale knooppunten in metropolen, door bijvoorbeeld te investeren in een derde Rotterdamse stadsbrug, een brug over het IJ in Amsterdam en het doortrekken van de Noord-Zuidlijn naar Hoofddorp.

## ◆ **Toegankelijk en betaalbaar duurzaam vervoer (OV)**

We blijven duurzame mobiliteit stimuleren, zoals het openbaar vervoer, de (elektrische) fiets, en vervoer over water. Ook autodelen en laadfaciliteiten dichtbij knooppunten maken we mogelijk. We geven prioriteit aan goedkoper OV voor iedereen en gratis OV voor minima.

## ◆ **Aanpak voedselverspilling**

We gaan voedselverspilling in de agrosector tegen door bedrijven te stimuleren eetbare reststromen ter beschikking te stellen aan voedselbanken in steden.

## ◆ **Werkgelegenheid**

We werken samen met gemeenten in het ondersteunen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk bij grote industrie, mainports en greenports. Daar is veel werkgelegenheid. In samenwerking met regio's kan de provincie hier een stimulerende en verbindende rol in spelen.

## ◆ **Wegen, verbreding en afslagen**

NIDA zet in op een duurzaam, sociaal, efficiënt en veilig mobiliteitsnetwerk. Het wegennetwerk in Noord- & Zuid-Holland behoort tot de meest dichte van de wereld. Verbetermogelijkheden liggen vooral in goedkoper en toegankelijker OV en fietsroutes. Verkeersopstoppingen zijn vervuilend, inefficiënt en onveilig. In sommige gevallen is, bij een gebrek aan schonere alternatieven, een wegverbreding of extra afslag de meest duurzame en veilige oplossing. Bij eventueel verlies aan groen hierdoor, moet dit wel volledig gecompenseerd worden.

## ◆ **Maximumsnelheid provinciale wegen**

De maximumsnelheid op provinciale wegen dient in ieder geval in het teken te staan van een efficiënte mobiele doorstroom die ten goede komt aan de duurzaamheid en veiligheid. Een constante snelheid van 80 km (die op de meeste provinciale wegen geldt) is doorgaans het minst vervuilend. Daarnaast dient de provincie voor iedere provinciale weg na te gaan welke (verlaging van de) maximumsnelheid nodig is om de veiligheid te waarborgen.

## ◆ **Nieuwe bedrijventerreinen?**

Alvorens we ons buigen over de uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen, onderzoeken we eerst de mogelijkheden van een meer efficiënte indeling van de huidige bedrijventerreinen in de provincie.

## 5) Eén wereld van oost tot west, in Holland van noord tot zuid als één familie

**Stap voor stap: van doorgeschoten individualisering en vervreemding naar gemeenschappelijkheid en inclusie van diversiteit.**

### ◆ Barmhartig welkom

We ondersteunen gemeenten bij de (tijdelijke) huisvesting van statushouders. Investeren waar nodig hiervoor extra in flexibele huisvesting. Onder meer met minder druk op de wachtlijsten voor woningen, vergroten we het maatschappelijk draagvlak. Daarnaast willen we gemeenten ondersteunen bij de werkgelegenheid van statushouders bij grote industrie, mainports en greenports. Daar is veel werkgelegenheid. In samenwerking met regio's kan de provincie hier een stimulerende en verbindende rol in spelen.

### ◆ Omgevingswet

De invoering van de omgevingswet gaat een grote omslag betekenen in de manier van werken en handelen van de provincie, gemeenten en de betrokkenheid van burgers bij het openbaar bestuur. Het ambtelijk apparaat moet op tijd klaar zijn voor deze omslag. We willen daarom dat de provincie voldoende middelen ter beschikking stelt voor eventuele bijscholing en het in huis halen van de benodigde expertise.

### ◆ Herindelingen

Als het de slagvaardigheid en de dienstverlening van gemeenten kan vergroten zijn wij voor herindelingen (met behoud van eigen identiteit van kernen), zodat middels schaalvergroting maatschappelijke doelen kunnen worden behaald. Niet gemeentegrenzen, maar de burgers staan centraal.

### ◆ Internationaal: sociaal, inclusief en duurzaam

Bij internationale betrekkingen, lobby in de EU en inkomende en uitgaande handelsmissies vragen we aandacht voor een sociale, inclusieve en duurzame economie en proberen anderen hier ook in te stimuleren en inspireren.

### ◆ Europese ondersteuning voor maatschappelijke doelen als inclusie

We ondersteunen gemeenten in hun aanspraak op Europese subsidies voor maatschappelijke doelen. We denken hierin actief mee bij lokale, regionale opgaven en wachten niet op initiatief van gemeenten, want (vooral kleinere) gemeenten zijn nog vaak terughoudend met Europese subsidies vanwege de bijkomende bureaucratie. We geven prioriteit aan projecten gericht op sociaal, duurzaam en/of inclusie.

### ◆ Inclusief diversiteitsbeleid

We willen met streefcijfers de diversiteit onder de werknemers van de provincie vergroten en investeren in een inclusief wervings- en selectieprotocol en organisatiecultuur die de inclusie van diversiteit stimuleert.

## ◆ **Inclusieve publieke ruimte**

We besteden een (te) groot deel van ons leven binnenshuis. NIDA wil dat mensen meer gaan bewegen en wel het liefst buitenshuis in de natuur. Hierdoor ontstaat er een nieuwe uitdaging; namelijk, het herinrichten van de publieke ruimte. NIDA staat voor een publieke ruimte waar een ieder duurzaam gebruik van kan maken. Hiervoor investeren we in voor een ieder toegankelijke speel-, sport- en recreatiemogelijkheden in de (stedelijke) buitenruimte en natuur.

## ◆ **Burgerinitiatief**

NIDA gelooft in de meerwaarde van burgerinitiatieven, mits deze initiatieven met heldere kaders bijdragen aan een meer sociale, duurzame en inclusieve provincie en mits we waarborgen dat iedereen hier op gelijkwaardige wijze aanspraak op kan maken.

## ◆ **Gratis streekvervoer op diverse feestdagen**

We maken het openbaar vervoer gratis op diverse (regionale, culturele en levensbeschouwelijke) feestdagen ter stimulering van OV-gebruik en de inclusie van diversiteit in de regio. We onderzoeken de effecten hiervan op het OV-gebruik en de mobiele doorstroom in de provincie voor mogelijke uitbreiding.

## ◆ **Uitwisseling tussen stad en polder**

We zetten in op uitwisselingsprogramma's tussen stad en polder, tussen steden en dorpen. We verbinden diverse leefwerelden binnen en tussen de provincie(s).



# TOL

## Slotwoord

En? Hoe zie je de wereld nu? Zie je het verschil?

Onze blik op de twee wereldkaarten, waarmee we dit pamflet begonnen, leert ons de 'standaard' te betwijfelen. Het leert ons kritisch te zijn en met een vernieuwde blik naar de provincie en wereld te kijken.

We gaan de uitdagingen hierin niet uit de weg. Van duurzame energie, krapte op de woningmarkt, samenwerking tussen dorpen en steden, openbaar vervoer tot de balans tussen mens en natuur. De provincies Noord- & Zuid-Holland hebben alles in zich om de wereld ertoe te inspireren één wereld van verschil te maken!

Stap voor stap komen we dichterbij. We hebben elkaar nodig om de verbinding en verandering te maken die hiervoor nodig zijn.

Het is nu aan ons.

# Dankwoord

Dank aan de Bron van het leven.

Dank voor alle inspiratie. Inspiratie vanuit het hart, de balans om ons heen en het woord. Vanuit de Koran en geschriften als de Bijbel, Thora, Psalmen, Veda's en humanistische werken. Dank aan de profeten, denkers en schrijvers, die bewust dan wel onbewust, in lijn met dezelfde inspiratie bijdragen. In woorden en daden. Van Imam Shatibi tot Willem Schinkel. Van een rechtvaardige koning der Meden en Perzen tot Malcolm X.

Dank aan alle NIDA-leden, betrokken in hart, gedachten en pen.  
Dank aan de partijprogramma commissie voor het verbinden van al deze energie en inzichten in dit pamflet.



D  
A  
N  
K

# NIDA-partijprogramma 2019-2023

PROVINCIALE VERKIEZINGEN NOORD- & ZUID-HOLLAND

